

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки та менеджменту
Кафедра Економіки і підприємництва

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

САВЕНКА ОЛЕГА БРОНІСЛАВОВИЧА

УДК 339.137.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПАТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»»**

051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ О.Б. Савенко

Керівник роботи

Бугайчук Віта Віталіївна

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

АНОТАЦІЯ

Савенко О. Б. Забезпечення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод» – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка». – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2019.

Розглянуто основні поняття конкурентоспроможності підприємства, виявлені чинники впливу на дану категорію. Проаналізовано рівень конкурентоспроможності досліджуваного підприємства та виявлено основних потенційних конкурентів. З'ясовано конкурентні переваги підприємства на основі яких сформульовані шляхи підвищення конкурентоспроможності.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентна позиція, конкурентні переваги, підприємство, попит, пропозиція.

SUMMARY.

Savenko A.B. Ensuring competitiveness PJSC «Zhytomyr Butter Plant». Qualifying work manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 051 –Economics. Zhytomyr National Agroecological University, 2019.

The basic concepts of enterprise competitiveness are considered, factors of influence on this category are revealed. The level of competitiveness of the studied enterprise is analyzed and the main potential competitors are identified. The competitive advantages of the company are found out on the basis of which the ways of increasing the competitiveness are formulated.

Key words: enterprise competitiveness, competitive position, competitive advantages, enterprise, demand, supply.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність поняття «конкурентоспроможність підприємства».....	7
1.2. Методика оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	9
1.3. Чинники формування конкурентоспроможності підприємства.....	12
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	15
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	15
2.2. Конкурентне середовище підприємства.....	18
2.3. Оцінка конкурентоспроможності підприємства.....	22
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	24
3.1. Основні заходи підвищення конкурентоспроможності підприємства.....	24
3.2. Впровадження інноваційних проектів у підприємстві.....	27
3.3. Економічне обґрунтування доцільності використання інноваційно-інвестиційних проектів у підприємстві.....	29
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

У конкурентному середовищі будь-яке підприємство, щоб ефективно функціонувати та оцінювати його перспективи на майбутнє, повинно оцінювати рівень конкурентоспроможності. Маючи цілком достовірну інформацію про своє конкурентне становище, кожна компанія здатна визначити її переваги та недоліки, тому може вибрати правильну стратегію та тактику поведінки, адекватну реаліям сучасної ринкової економіки. В сучасних умовах підприємству, щоб ефективно функціонувати та оцінювати перспективи на майбутнє, доводиться аналізувати та підвищувати конкурентоспроможність.

Дослідженнями щодо зростання конкурентоспроможності підприємства займалися, як іноземні так, і вітчизняні науковці. Безпосередньо розробленню напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства присвячено роботи К. І. Антонюка, Д. Траута, С. Дібба, Г. Хулея, Р. Фатхудінов. Більшість праць видатних науковців присвячені проблемам, пов'язаних з теоретичним і методологічним аспектами формулювання напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства, проте проблема є не вирішеною й досі.

Метою даної дипломної роботи є вдосконалення теоретичного і методичного матеріалу та розробка тактичних дій підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод», що дозволить визначити оптимальну нішу ринку та виявити резервні компоненти, які забезпечать якісне підвищення конкурентоспроможності.

Напрямок досягнення вказаної мети та місії підприємства передбачає виконання таких завдань: дослідити теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства; здійснити оцінку конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод»; виявити основні чинники впливу на процес підвищення конкурентоспроможності підприємства; обґрунтувати напрями та розробити пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод».

Об'єктом дослідження є процес підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод». Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методичних аспектів підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод».

В процесі дослідження для отримання результатів було використано такі методи: абстрактно-логічний метод з прийомами аналогії і співставлення – розкрито дефініцію конкурентоспроможності; графічним методом порівнянь та балансових ув'язок обраховано рівень конкурентоспроможності підприємства; методами рядів динаміки та екстраполяції розраховано прогноз діяльності; методом узагальнення даних сформульовано загальні висновки.

Базою інформаційних ресурсів визначено: законодавчі та підзаконні акти, довідково-нормативні матеріали і наукова література за темою дослідження, результати дослідів науковців, пов'язаних з напрямом дослідження, звітність підприємства, результати власних досліджень, а також інформаційні можливості Internet мережі.

Практична цінність роботи розглядається у формулюванні можливостей підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод» відповідно проведених обрахунків. Кваліфікаційна робота містить прикладний кшталт та пропозиції, щодо пошуку резервів підвищення конкурентоспроможності продукції, які в практичній діяльності можуть вдосконалити стратегічний набір розвитку підприємства.

Основні результати дослідження опубліковані в збірниках: матеріалах V Міжнародного науково-практичного форуму, 25 жовтня 2019 (ЖНАЕУ, м. Житомир) та науково-практичному журналі «Регіональна економіка та управління» 4 (26) листопада 2019 року.

Структура роботи. Зміст кваліфікаційної роботи наповнений вступом, трьома розділами, висновками та додатками, списком використаної літератури. Основний обсяг роботи складає 30 сторінок та містить 7 рисунки, 3 таблиць. Використані джерела налічують 43 найменування. Робота містить 9 додатків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході проведеного дослідження визначено, що конкурентоспроможність підприємства слід розглядати з урахуванням чинників конкурентоспроможності країни в цілому, галузі, регіону, підприємства, потенціалу і продукції. Визначення рівня використання взаємозв'язаних та взаємозалежних рівнів визначається, перш за все, здатністю конкретних виробників випускати конкурентоспроможну продукцію.

ПАТ «Житомирський маслозавод» – одне з найпотужніших підприємств в Житомирській області та в порівнянні з основними конкурентами, по Україні в цілому. Дане узагальнення можна зробити на основі фінансових показників діяльності та іміджу. За 2017-2018 рр. підприємство випускало різні види молочної продукції: морозиво, сирки солодкі в глазурі, сметану, вершкове та шоколадне масло, сухе молоко, молоко цілісне різної жирності, кисломолочну продукцію, торти з морозива та інший асортимент.

Торгова марка «Рудь» є єдиним сертифікованим виробником морозива в Україні. В надбанні має позитивний аудиторський висновок Європейської комісії, щодо постачання продукції у країни Євросоюзу. Поширений бренд морозива торгової марки «Рудь» – «100% морозиво» є сертифікованим у семи лабораторіях Європи та має відзнаку «Добрий знак». Вказані досягнення засвідчують відповідність продукції українським та європейським вимогам якості та безпеки.

Конкурентоспроможність підприємств є багатовимірним і відносним поняттям, джерела якого є всередині, або поза підприємством і мають матеріальний або нематеріальний характер. Для досягнення успіху на ринку, підприємство змушене ефективно використовувати фінансові, матеріальні і інші переваги аналізуючи зовнішнє середовища. Сучасні теорії конкурентоспроможності наголошують на здатність використовувати наявні переваги. Відтак, найважливішим завданням ПАТ «Житомирський маслозавод» є формування конкурентних переваг задля утримання та закріплення позицій ринку. Це стає можливим, в першу чергу, при застосуванні основних напрямів

підвищення конкурентоспроможності підприємства та розробці ринкової стратегії її підвищення із застосуванням ключових факторів успіху.

Підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод» на зовнішньому ринку є основною рушійною силою ефективної господарської діяльності, а також каталізатором пошуку інноваційних напрямів забезпечення прибутковості підприємства. Інакше кажучи, щоб досягнути конкурентоспроможності підприємству на зовнішньому ринку потрібно створювати і розвивати власні конкурентні переваги, які дають змогу використовувати фінансові ресурси.

Важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод» відіграє інноваційна діяльність. Ефективно сформована господарська діяльність в поєднанні з інноваціями є запорукою єдності у боротьбі протилежностей процесів виробничої діяльності підприємства. Тактично вдало побудований виробничий процес передбачає раціональний підбір забезпечуючих ресурсів та нововведень. Така тактика спроможна забезпечити стабільність якісної виробничої діяльності, інноваційності та альтернативності, як запоруки забезпечення стійких конкурентних позицій вітчизняного та іноземного ринків. ПАТ «Житомирський маслозавод» варто підвищити конкурентоспроможність продукції через інноваційне оновлення матеріально-технічної бази, що покращить якісну складову виробничого процесу та екологічну складову усього підприємства. Систематичне використання в господарській діяльності результатів науково-технічного прогресу сприяє залученню додаткових зовнішніх інвестицій, прискорює їх окупність, створює всебічний інтерес до продукції підприємства та зміцнює його конкурентоспроможність.

Отже, найважливішими пріоритетами та стратегічними цілями у розвитку інноваційно-інвестиційних процесів при формуванні матеріально-технічної бази ПАТ «Житомирський маслозавод» повинні стати: техніко-технологічне оновлення матеріальної бази; нарощування виробництва та розширення асортименту харчових продуктів; стимулювання попиту на продукцію ПАТ «Житомирський маслозавод та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанова Л. В. Стратегічне управління персоналом підприємства в умовах ринкової економіки : монографія / Л. В. Балабанова, О. В. Стельмашенко. – Донецьк : Дон НУЕТ, 2010. – 238 с.
2. Блонська В. І. Вдосконалення конкурентоспроможності та підвищення ефективності діяльності підприємства внаслідок ефективного управління / В.І. Блонська, І. В. Шморгун // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 174 – 180.
3. Божок Г. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності як фактор регулювання ринку / Г. Божок // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 9–10. – С. 35–38.
4. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал / Э. Брукинг ; пер. с англ. под ред. Л. Н. Ковалик. – СПб. : Питер Бук, 2001. – 288 с. – ISBN 5-318-00249-8.
5. Ганза І. В. Теоретико-методичні аспекти впливу управління персоналом на ефективність системи управління підприємством / І. В. Ганза // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 1(19). – С. 98–103.
6. Гольнев В. Н. Практикум по ценообразованию : учебно-методическое пособие / В. Н. Гольнев. – Нижний Новгород : Нижегородский госуниверситет, 2012. – 112 с.
7. Журко Т. О. Механізми управління функціями корисності інвестора та підприємства в машинобудуванні / Т. О. Журко, Л. О. Нікіфорова, А. А. Шиян // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Логістика. – Львів. – 2017. – № 690 – С. 260–264.
8. Журко Т. О. Підвищення рівня ефективності інвестиційного процесу підприємства на основі побудови функцій корисності / Т. О. Журко, Л. О. Нікіфорова, А. А. Шиян // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні». – Вінниця, 1 березня 2013 р. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – С. 168–171.

9. Интеллектуальный капитал – стратегический потенциал организации : учеб. пособие / П. В. Беспалов, А. Л. Гапоненко, В. И. Корниенко и др. ; под ред. Гапоненко А. Л., Орловой Т. М. ; Моск. междунар. высш. шк. бизнеса "МИРБИС" (ин-т). – М. : Соц. отношения, 2003. – 177 с. – ISBN 5-94907-009-7.

10. Кавецький В. В. Економічне обґрунтування інноваційних рішень : практикум / В. В. Кавецький, В. О. Козловський, І. В. Причепка. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 113 с.

11. Кавецький В.В. Економічне обґрунтування інноваційних рішень. Практикум : [навч. посіб.] / В. В. Кавецький, В. О. Козловський, І. В. Причепка – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 113 с.

12. Козловський В. О. Бізнес-планування : навч. посіб. / В. О. Козловський, О. Й. Лесько. [2-ге вид., доп. і переробл.]. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, ВНТУ, 2008. – 241 с.

13. Козловський В. О. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Козловський В. О. – Вінниця : ВНТУ, 2007. – 210 с.

14. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с. – ISBN 966-574-524-7.

15. Маслак О. О. Стратегічні аспекти управління персоналом / О. О. Маслак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20/6. – С. 72–83.

16. Матвійшин Є. Г. Стратегічне управління людськими ресурсами : навч. посібник / Є. Г. Матвійшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 200 с.

17. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

18. Пахуча Е. Продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах Харківської області [Електронний ресурс] / Е. Пахуча // Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal. – 2015. – Vol. 1. – No. 2. – С. 76–84. – Режим доступу : www.are-journal.com.

19. Пожалуйста, не забудьте правильно оформить цитату: Ходжаниязов Э. С. The ways of increasing competitiveness of enterprises // Молодой ученый. — 2016. — №12. — С. 1517-1519. — URL <https://moluch.ru/archive/116/31931/> (дата

обращения: 15.12.2019).

20. Пожалуйста, не забудьте правильно оформить цитату: Ходжаниязов Э. С. The ways of increasing competitiveness of enterprises // Молодой ученый. — 2016. — №12. — С. 1517-1519. — URL <https://moluch.ru/archive/116/31931/> (дата обращения: 15.12.2019).

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/830-96-%D0%BF>.

22. Савенко О. Б., Кривульська Т.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства. Науково-практичний журнал «Регіональна економіка та управління». 2019. № 4 – С. 81-86.

23. Савенко О. Б. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства Інтелектуальна економіка в умовах суспільних трансформацій : Матеріали V Міжнародного науково-практичного форуму, 25 жовтня 2019. Житомир :ЖНАЕУ, 2019. – С 506-510.

24. Селезньова Г. О. Роль стратегії управління персоналом у стратегічному наборі компетентної організації / Г. О. Селезньова // Бізнес Інформ. – 2012. – № 3. – С. 231–233.

25. Стратегічне управління персоналом підприємства в умовах сучасного розвитку ринку праці : монографія / І. Р. Бузько, О. В. Вартанова, Г. О. Надьон та ін. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2009. – 304 с.

26. Ходжаниязов Э. С. The ways of increasing competitiveness of enterprises // Молодой ученый. — 2016. — №12. — С. 1517-1519. — URL <https://moluch.ru/archive/116/31931/> (дата обращения: 15.12.2019).

27. Balabanova, L. V. and Stelmashenko, O. V. (2010), Stratehichne upravlinnia personalom pidpriemstva v umovakh rynkovoї ekonomiky [Strategic personnel management of enterprise in the modern a market economy], Don NUET, Donetsk, Ukraine.

28. Belyaevsky I. K. Marketing research: information, analysis, forecast: Textbook — М.: Finance and Statistics, 2001. – p. 277–279. Bogomolov I. P.

Analysis of the formation of competitiveness category as a factor of superiority in the market of economic objects / I. P. Bogomolov. Faskhiev H. A. How to measure the competitiveness of the enterprise / H. A. Faskhiev, E. V. Popova. Utkin E. A. Management of the company. / E. A. Utkin. – M. — 1997.

29. Buzko, I. R., Vartanova, A. V., Nadon, G. A. et al. (2009), Stratehichne upravlinnia personalom pidpriemstva v umovakh suchasnoho rozvytku rynku pratsi [Strategic personnel management of enterprise in the modern labor market development], SNU name of V. Dal, Lugansk, Ukraine.

30. Hansa, I. V. (2011), Theoretical-methodical aspects of the impact of personnel management on the effectiveness of the system enterprise management. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats, vol. 1(19), pp. 98–103.

31. Iljins J. Impact of Organizational Culture on Organizational Climate During the Process of Change / J. Iljins, V. Skvarciany // Procedia-Social and Behavioral Sciences. – 2015. – № 213. – pp. 944–950.

32. Iljins, J. (2015), Impact of Organizational Culture on Organizational Climate During the Process of Change. Procedia-Social and Behavioral Sciences, no. 213, pp. 944–950.

33. Maslak, O. O. (2010), The strategic aspects of personnel management. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, no. 20/6, pp. 72–83.

34. Matviishyn, E. H. (2011), Stratehichne upravlinnia liudskymy resursamy [Strategic Management Human Resource], LRIDU NADU, Lviv, Ukraine.

35. Oslo manual: guidelines for collecting and interpreting innovation data [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF.

36. Pakhucha E. (2015), Labor productivity in the agricultural enterprises of the Kharkiv region. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, [Online], vol. 1, no. 2, pp. 76–84, available at: www.are-journal.com.

37. Porter M. Competition. – USA: Harvard Business School Publishing Cooperation, 2008. – 544 с

38. Selezneva, G. O. (2012), The role of strategy personnel management in the strategic recruitment of competent organization. Business Inform, no. 3, pp. 231–

39. Shiyan A. A., Nikiforova L. O. Why do inefficient innovative institutions have place in Russia and Ukraine? Mechanisms for Correcting Them (January 7, 2012). [Електронний ресурс]. – Режим доступу в соціометричній базі даних SSRN : <http://ssrn.com/abstract=1981199> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1981199>.

40. State Statistics Service of Ukraine (2016), Human resource of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

41. Sveiby K E. Methods for Measuring Intangible Assets / K E. Sveiby. – 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>.

42. Uddin M. J. Impact of Organizational Culture on Employee Performance and Productivity : A Case Study of Telecommunication Sector in Bangladesh / M. J. Uddin, R. H. Luva // International Journal of Business and Management. – 2013. – Vol. 8, No. 2. – pp. 63–77.

43. Uddin, M. J. (2013), Impact of Organizational Culture on Employee Performance and Productivity: A Case Study of Telecommunication Sector in Bangladesh. International Journal of Business and Management, vol. 8, no. 2, pp. 67–77.